

Erdőgazdálkodók különadója: az erdőfenntartási járulék

Az erdőfenntartási járulékot az erdőről és az erdő védelméről szóló törvény^I, és annak végrehajtási rendeletei^{II} keletkezeti és szabályozza. A fizetési kötelezettség az erdő használatával (véghasználat és növedékfokozó gyérités) keletkezik, és az erdőgazdálkodót terheli. Közvetlen törvényi célja a tartamos erdőgazdálkodás pénzügyi forrásainak megeremtése. A törvény általános indoklásában az is szerepel, hogy az adójellegű erdőfenntartási járulékból képzett pénzügyi forrásokat esetenként (gyakorlatilag rendre minden évben) az állami költségvetés kiegészíti. Arról azonban nem rendelkezik, hogy pontosan mit is egészít ki, és mire. Az állami költségvetésből támogatás ugyanis eleve csak pályázat útján folyósítható.

Az adójellegű erdőfenntartási járulék adókötelezettsége tekintetében tárgyi járulékmentességet élvez a növedékfokozó gyérités és a véghasználat során kitermelt elhalt faanyag, amennyiben annak mennyiségét az illetékes erdészeti hatóság szakembere pontosan meg tudta határozni, és annak mennyisége, az összes kitermelés öt százalékánál több. Alanyi járulékmentességre nem biztosít lehetőséget a törvény, tehát minden erdőgazdálkodónak, függetlenül jogi státuszától, meg kell fizetnie azt.

Az adó meghatározása során első lépésben mindig az adó alapját kell meghatározni, majd az adott adómértékkel (adókulcs, adótábla, tételes adómérték-stb.) kiszámítható az adó pontos értéke is. Az erdőfenntartási járulék adótábla alapján kerül meghatározásra, és értékét forintra kerekítve állapítja meg az erdészeti hatóság. A meghatározott erdőfenntartási járulékról az erdészeti hatóság határozatot készít, amit megküld az erdőgazdálkodónak. Ebben megjelöli a befizetés határidejét is. Az erdőfenntartási járulék mértékéről is a már említett törvény rendelkezik; tájegységként, tervezési körzeteként és fafajonként változó mértékű adóteherről van szó.

Az erdőfenntartási járulék olyan állami elvonás, mely a befizetőknek kerül – átcsoportosítással – vissza, az FVM által folyósított erdőfelújítási állami támogatások révén. A fakitermelések után befolyó járulék összege azonban évek óta nem fedezi a felújításokra igényelt támogatásokat. A 2005. évi erdőfenntar-

tási járulék-bevételi előirányzata 3950,0 Mio Ft, a várható erdészeti közcélú támogatások (erdőfelújítási támogatások) értéke, pedig 4750,0 Mio Ft körül alakul. Az erdőgazdálkodási és erdővédelmi bírságokból származó költségvetési bevételek előirányzata mintegy 300 Mio Ft a 2005. évre. Ez azt jelenti, hogy legalább 500 Mio Ft közvetlen központi költségvetési kiegészítés lesz szükséges ebben az évben, ami az erdők társadalmi jelentőségének ismeretében szinte jelentéktelen támogatási tétel a költségvetésben.

A határidőre meg nem fizetett járulék miatt az erdőgazdálkodót többféle szankcióval is sújthatja az erdészeti hatóság, amellet, hogy annak összege késedelmi kamattal is folyamatosan növekszik. A hátralékos erdőgazdálkodó nem kaphat engedélyt további fakitermelésre, és nem vehet igénybe erdőgazdálkodási tevékenységhez kapcsolódó állami támogatást sem. Fontos megjegyezni, hogy nagyon sok más jellegű állami támogatást azonban változatlanul igényelhet, ahol nem feltétel a köztartozás-mentesség, vagy az erdőfenntartási járulék-hátralék ténye. (Ilyen mezőgazdasági támogatás például az uniós és nemzeti kiegészítésű területalapú közvetlen támogatás, ahol a jogosultságnak nem feltétele a köztartozás-mentesség. Meg kell jegyezni, hogy ezek a támogatások jelenleg nem igényelhetők az erdőművelési ágban nyilvántartott földterületekre, csak a mezőgazdasági művelést is folytató erdészek igényelhetik azokat.)

A meg nem fizetett erdőfenntartási járulék gyakorlatilag adók módjára behajtható köztartozásnak minősül. Be nem fizetését követően fizetési felszólítások következnek, majd az erdészeti hatóság áthelyezi a még fennálló adósság behajtásának problémáját valamilyen adóhatósághoz. A helyi önkormányzatok (jegyzők) magánszemélynek minősülő erdőgazdálkodó esetében hajthatják be a tartozást, míg jogi személytől (és egyéb szervezettől, pl. jogi személyiség nélküli gazdasági társaságtól is) a területileg illetékes megyei (fővárosi) APEH próbálja az erdőfenntartási járulékot a késedelmi kamatokkal együtt behajtani^{III}. A települési önkormányzati adóhatóságnál

kérhető fizetési könnyítés (részletfizetés, halasztott fizetés), és náluk gyakran barátságosabb is az adóssal való párbeszéd. Az APEH is gyakorolhat méltányosságot, de eszközei általában drasztikusabbak az adósságrendezés során.

Mivel erdőgazdálkodói státuszban – tehát nem tulajdonosként – számtalan jogi formában megjelenő személy elképzelhető (magánszemély, vállalkozó, jogi személyiségű vagy jogi személyiség nélküli gazdasági társaság, nonprofit szervezet, külföldi személy stb.), így számos adózási és könyvelési formában jelenik meg az erdőfenntartási járulék elszámolása is.

A társasági és osztalékadóról szóló törvény^{IV} alapján az erdőfenntartási járulék költségként számolható el. A költséggel a társasági adó alapját csökkenteni lehet, ami az adózás előtti eredményt is csökkenti a társaságnál. Itt meg kell jegyezni, hogy a társasági adó alapját növelni kell a jogerős határozatban megállapított bírság értékével. Sajnos ilyen bírságnak számít az erdőgazdálkodási és az erdővédelmi bírság is (Tao. tv. 8.§).

A személyi jövedelemadóról szóló törvény^V is rendelkezik az erdőfenntartási járulékról. Az önálló tevékenységet végző magánszemély a megfizetett erdőfenntartási járulékot kiadásként számolhatja el, így saját jövedelmét, vagyis személyi jövedelemadó-alapját csökkentheti az adott adóévben annak teljes értékével. Itt kell megjegyezni, hogy tipikusan önálló tevékenységet végző az egyéni vállalkozó, a mezőgazdasági őstermelő és a családi gazdálkodó, a mezőgazdasági kistermelő, a termőföld vagy erdőterület bérbeadója, vagy a gazdasági társaság saját magánszemély tagjával külön szerződés keretében szolgáltatást végző személy (pl. egy betéti társaság kültagja magánszemélyként erdőtervezést vagy fakitermelést végez külön szerződés keretében a cég számára, de nem áll vele munkaviszonyban). Ha az önálló tevékenységet végző személy átalányadózást választott, akkor nyilván nem érvényesítheti kiadásként a befizetett erdőfenntartási járulékát sem. Fontos megjegyezni továbbá, hogy tételes költségelszámolás esetében sem vehető figyelembe a jövedelem megállapítása során az olyan

kiadás, ami jogszabály megsértése miatt keletkezett. Ilyen kiadás lehet az erdőgazdálkodónál az erdőgazdálkodási bírság, vagy az erdővédelmi bírság is (Szja. tv. 11. sz. melléklet).

Az általános forgalmi adóról szóló törvény^{VI} alapján az erdőfenntartási járulék értéke közvetlenül beleépül az eladott termék (jelen esetben a faanyag) értékébe, annak előállítását közvetlenül terheli. Emiatt az erdőfenntartási járulék növeli a termék áfa-alapját, így annak áfa-értékét is. (A kitermelt faanyagot, de már a közvetlen kitermelésre szánt lábon álló faanyagot is 25% áfa terheli.)

Az egyszerűsített vállalkozói adó^{VII} hatálya alá tartozó erdőgazdálkodó adózók nem tudnak kiadásként vagy költségként elszámolni erdőfenntartási járulékot sem. Azonban az eladott faanyagnak, mint terméknek az árába bele van kalkulálva az erdőfenntartási járulék értéke is, hiszen az előállítás költségét emeli, így annak bevétel-növelő hatása van, tehát közvetve is további adóterhet jelent az EVA-s erdőgazdálkodó számára.

Az erdőfenntartási járulékot postai csekken (készpénz-átutalási megbízáson) vagy banki átutalással lehet teljesíteni. A hatóság által megküldött határozat, valamint a mellette szereplő elszámolás számviteli bizonylatnak minősül. Ez azonos érvényességű azzal, mintha rendes átutalásos díjbekérőt majd a teljesítés után számlát, vagy egyből átutalásos számlát állítana ki róla a hatóság. A hitelesen kiadott határozat és elszámolás a könyvelésbe rendszeresen bevezethető bizonylatok.

A Szja. törvény hatálya alá tartozó gazdálkodók a megfizetett erdőfenntartási járulékot, továbbá az erdészeti hatósági eljárásban megfizetett igazgatási szolgáltatási díjat, az erdőgazdálkodási és erdővédelmi bírságot kiadásként szerepeltetheti a könyvelésében. A számviteli törvény^{VIII} úgy rendelkezik róla, hogy az erdőfenntartási járulékot és az igazgatási szolgáltatási díjat költségként, a bírságot ráfordításként (egyéb ráfordításként) kezelheti. A törvény továbbá tételesen felsorolja, hogy a hatálya alá tartozó gazdálkodó szervezetek közül melyik, milyen beszámoló készítésére kötelezett (tipikusan nem tartozik a törvény hatálya alá az egyéni vállalkozó, a mezőgazdasági őstermelő). A beszámoló készítése során a költségek és ráfordítások (benne az egyéb ráfordítások) az eredménykimutatásban jelennek meg. A befizetett erdőfenntartási járulékot és az erdészeti hatóságnak fizetett igazgatási szolgálta-

tási díjat tehát „egyéb költségként” kell bevezetni a könyvelésbe, és az eredménykimutatásba is.

A már kivetett, de még be nem fizetett erdőfenntartási járulékot a mérlegben a Forrásoknál az „Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek” között kell szerepeltetni. Az erdőfenntartási járulékról szóló határozat több formában kerülhet kibocsátásra. Az erdőgazdálkodók számára a benyújtott éves fakitermelési terv alapján előzetesen megküldi a hatóság a várható értékét, erre a gazdálkodó tartalékot képez, és év végén korrigálják a fakitermelési terv teljesítése alapján. Az erdőfenntartási járulékra tehát képezhető céltartalék a könyvelésben, hiszen az várható kötelezettséget jelent. Előrelátó erdőgazdálkodók, akik a társasági adó alanyai, élnek ezzel a lehetőséggel. A céltartalék képzésekor növelni kell annak értékével a társasági adóalapot, annak felhasználásakor pedig csökkenteni lehet vele azt. Itt kell megjegyezni, hogy a Tao. törvény a céltartalék (és céltartalék-növelő összeg) képzésénél az erdőfelújítással kapcsolatban egy külön specialitást is tartalmaz. Az erdőgazdálkodónál, az erdőfelújítási kötelezettség fedezetére képzett céltartalék (és céltartalékot növelő összeg) legfeljebb a befejezett felújításra igényelhető állami támogatás mértékéig az adózás előtti eredményt (adóalapot) csökkenti.

Az egyszeres könyvvitelt vezető alapítványok, egyházi szervezetek, egyesületek esetében az erdőfenntartási járulék elszámolása is egyszerűen történik. Értékét a költségek között kell feltüntetni, ha van neki külön oszlop az adók és adók módjára megfizetett költségek között. Ha nincs, akkor kronologikusan vagy más, a számviteli politikában lefektetett elv alapján a többi költséggel együtt vezethető. A vállalkozó pénztárkönyve vezetése során ugyanígy járhat el. Az erdőfenntartási járulék kivetéséről szóló határozaton szerepel a határozat kelte, és a befizetés (pénzügyi teljesítés) határideje is. Azonban a könyvelésébe bevezetendő kiadás időpontjának azt a dátumot kell tekinteni, amikor a postai készpénz-átutalási megbízási vagy a banki átutalás teljesítése ténylegesen megtörtént.

Kettős könyvvitelt vezető gazdálkodók esetében a kivetett és megfizetett erdőfenntartási járulék könyvelése a számlarend összeállításától erősen függ, de iránymutató lehet a következő rendezési séma. A kivetett erdőfenntartási járulék esetében a T867 (Adók, illetékek, hozzájárulások), vagy a T531 (Hatósági

igazgatási, szolgáltatási díjak, illetékek) K47482 (Erdőfenntartási járulék elszámolási számla) a lekönyvelés módja. Az erdőfenntartási járulék vagy annak előlegének pénzügyi rendezése után pedig, a T47482 (Erdőfenntartási járulék elszámolási számla) K384 (Pénzforgalmi bank-számla v. betétszámla), illetve K381 (Házi pénztár) a könyvelendő tételek. Itt is ügyelni kell a helyes dátumozásra.

Összességében kijelenthető, hogy az erdőfenntartási járulék könyvelése nem okozhat komolyabb számviteli problémát, értéke azonban a szokásos adóelvonás fölött mindenképp számottevő mértékű külön adóterhet jelent az erdőgazdálkodók számára.

Forrás:

I 1996. évi LIV. Törvény az erdőről és az erdő védelméről.

II 29/1997. (IV.30.) FM rendelet (Vhr.).

III 653/F/1999. AB Határozat hatásköri ütközés feloldásáról.

IV 1996. évi LXXXI. Törvény a társasági és osztalékadóról.

V 1995. évi CXVII. Törvény a személyi jövedelemadóról.

VI 1992. évi LXXIV. Törvény az általános forgalmi adóról.

VII 2002. évi XLIII. Törvény az egyszerűsített vállalkozói adóról.

VIII 2000. évi C. Törvény a számvitelről.

A táji jelleg megőrzéséről

A Naturopa című, nemzetközi természetvédelmi folyóirat egész számát (2004. 102. sz.) szenteli a táji jelleg megőrzésének. A táji jellegbe a természetes növénytakaró sajátos jellegeinek megőrzésén túl belefoglalják a jellegzetes épített környezetet is. Joggal, mert alföldünk egyik sajátossága a tanyavilág, vagy az Örségben a „szeres” települési forma. Ezeket természetesen védenünk kell.

A vitathatatlanul okos megállapításokon elgondolkodtam. Ha ugyanis az épített (= ember-alkotta) környezet szép és megőrzésre érdemes, akkor mi lehet a kifogás egy másik ember-alkotta és táji jelleget is kialakító képződmény, a nemesnyár-ültetvényekkel szemben. A maguk módján és más szemmel nézve ezek is lehetnek szépek, mint az épületek. És ugyancsak hasznat szolgáltatnak, mert környezetbarát ipari nyersanyagot, megújuló energiaforrást jelentenek.

Ref. **Dr. Szodfridt István**